

מתיקות השבת

וחג השבועות

י"ו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאוווע שליט"א תלמידו של מו"ר פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות קבלת התורה בעונה

בחג השבועות נהגו לקרא את מגילת רות,

ונראה לבאר הטעם שקוראים מגילה זו בחג שבועות שהוא זמן מתן תורתנו, משום שבה מספר על רות המואביה שהתגיירה תוך כדי שסבלה בזיונות קשים, בפרט בגלל שבה ממואב, ולמשה שנים רבות, רבים מגדולי התורה טענו שאינה יכולה לבא בקהל ישראל, מפני שקתוב בתורה: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'", עד שקם בית דינו של שמואל הרמתי ופקדו שרק מואבי אסור לבא בקהל ואלו מואבית מתרת.

והמעשה של רות המבואר במגילת רות מלמדנו שהתנאי לקבלת התורה הוא מידת השפלות, כמו שאמרו חז"ל (תענית א:): אין דברי תורה מתקנין אלא גמי שדעתו שפלה, ולפעמים, כדי לזכות לתורה, על האדם להתבזות בהתאמצות להשפיל ולהבין בדברים שחבריו מבינים בקלות וכן להתבזות בבכיות ובתחנונים לפני ה' שיפתח לבו בתלמוד התורה.

הדרך להתעלות והתנשאות

ומגילת רות מלמדת אותנו שדווקא פשיטתו מסכים לסבל בזיונות על דברי תורה, וזכה בסופו להתעלות ולגדלה כמו שרות זכתה אחרי כל הזיונות הקשים לנכד פדוד מולפנו שהמליכה לא ספקה מרועו ומופנו צא משיח צדקנו, ועל כך אמרו חז"ל (פרקט ג:): כל המגביל עצמו על דברי תורה, סופו להתנשא.

ומצינו הלכות רבות בעניני תורת הגיור שלומדים דוקא מרות, ולא למדו זאת מגורים אחרים שהיו במקור הדורות, ואפילו מיתרו שהוא גר המזכיר בתורה לא לומדים את הלכות גיור, פי זה שיתרו התגיר, אין בכך חידוש גדול, מפני שבאותו זמן עם ישראל היו מרוקמים מכל אמה ולשון בנסים הגדולים שה' הפליא לעשות עמהם, בקריעת ים סוף ומלחמת עמלק, וזהו יורד להם מן מהשמים לאכילה, ומפניו שהוא שטעם מנשים שה' עושה לישראל, הוא בא להצטרף אליהם.

מעלתה המיוחדת של רות

מה שאין פן רות, שמעלתה גדולה יותר, מפני שהיא באה להתגיר אף על פי שבאותו זמן עם ישראל היו ששפלו המצב בגשמי שהיה רעב, וגם ברוחני שהיה זה דור ששופט את שופטיו, הינו שגם מצבם הרוחני של השופטים בעצמם היה שפל.

וכמו שבדיני נזיקין אמרו חז"ל (ב"ק פג), 'הכל לפי המביש והמתביש', כלומר, ששפלות מביש את חברו, אנו שוקלים את מידת הבושה לפי מעמדו של המביש ושל המתביש. שאם המביש היה אדם בזוי והמתביש היה אדם חשוב, הרי שהבושה שהוא גרם למתביש היתה גדולה יותר, כך לפי זה נוכל למדוד ולהבין את מעלתה הגדולה של רות, שהרי היא היתה בתו של מלך מואב (סנהדרין קה:) ולא היה חסר לה שום דבר טוב שתצרה.

לדבק בעני ושפלות?

והיא עוזבת את כל טוב בית אביה והולכת לדבק בנעמי שנשפתה עניה ואף התאלמנה מבועלה ושפלה את בני בניה, ולאחר מכן היא מבקשת להנשא לבעו שמואב הגשמי גם היה נחוח, ששפל את נשמים לדיו (ב"ב צא), ככל זאת רות דווקא בהם בעקשנות גדולה, רק מפני שראתה שהם הולכים בדרך של אמת, וכן בכדי להפיר טובה ולגמול חסד עם נעמי שהיתה חמומה לשעבר, להקים שם למשפחתה על ידי שתנשא לבעו שהיה גן דודה של נעמי ואתן של אחימלך חמיה (רות יג יב ויגש"י פס).

ורות וערפה היו בנדיבות יעלב ועשו, שערפה הפנתה ערף לנעמי, כעשו שהפנה ערף לדור ה' ובחרי בדרך לא טובה, ורות דברה בנעמי, כעקב שדבק בה' בדרך אבותיו. ורות אומרת לנעמי: "אל אשר תלכי אלך וכו'", ומקפ עלינו ללמד ששם שעל האיש של שמש תלמיד חכם צדיקים ולקבל תורה מפייהם, כך ראוי גם לנשים לשמע דברי יראת שמים מאשת חבר יראת ה', וכמו שאמרו חז"ל שצבריהם היה מגיר את

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

שדוך של אמונה

בשכנות אלי גר יהודי בשם (משאל) מושקוביץ, הוא גרוש קרוב לגיל ארבעים, יש לי ידידות טובה אתו, אך מכמה סבות קשה לו מאד למצא את זוגו, על אף מאמציו הרבים. לפני כמה ימים הוא הודיע לי בשמחה כי הוא זכה להתארוס. שמחתי מאד לשמע וענין אותו: מאד איך נעשה הנס הזה.

מפיו שפתי הוא ידיד טוב של אחיו של שכני זה, שהוא נעצם משתדל לדאג לו לשדוך, שאלתי אותו האם ידוע לו איך ארע הדבר והוא ספר לי דבר פלא, וכך ספר:

כמה שבועות לפני פסח, שדכנית אחת הציעה לאחת המחפשת שדוך דרבה, כי יש לה שדוך של בחור ששם משפחתו מושקוביץ, בחור רוק בן שלשים. אלא שהצעת השדוך התקבלה בגלל ערב פסח וכשהגיעו ימי חול המועד, השדכנית החליטה שימים אלו שאין בהם עבודה ומלאכה מתאימים ביותר לקדם את השדוך, אלא שגו היא נזכרה שפרטי אותו בחור ממשפחת מושקוביץ נמצאים במחברת הקבועה שלה לצרכי שדוכים, שאותה היא הניחה בארון של מכירת חמץ.

מפיו שבה השדכנית התקשרה לשדכנית אחרת שיש לה קשר אתה, ושאלה האם יש לה את הפרטים של אותו בחור, לה לא היו את הפרטים והיא שלחה אותה לכמה שדכניות אחרות, עד שהיא קבלה פרטים של הבחור מושקוביץ.

והנה אמנם היו אלו הפרטים של מושקוביץ, אך היו אלו הפרטים של מושקוביץ השכן שלי, בעוד שבנתינת היתה לחפש פרטים של בחור מושקוביץ אחר שהוא רוק בן שלשים.

אך כך סבב ה' בהשגחתו, והשדוך עם שכני הלה והתקדם דרך אחיו, עד שבעבור זמן מה, אפוא של המשדכת התקשרה לאחיו והחלה לרטון בפניו קשות על כך שרמו אותה: 'אתם אמרתם שהוא בן שלושים ורוק, וזהו שקר גמור, הוא קרוב לגיל ארבעים וגרוש, שקר נורא! בושה וחרפה!!!'

« המשך המעשה בעמוד ד'

האנשים וְשָׂרָה מְגִירָת אֶת הַנְּשִׂים, שְׂשָׂרָה הֵיחָה אֲמֹרֶת לְנָשִׁים אֶת הַדְּבָרִים שֶׁשָּׂמְעָה מִבַּעֲלָה הַגָּדוֹל אֲבָרְהָם.

אי אפשר להפריד!

ורות אַמְרָה לְנַעֲמִי: "הַמֵּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ" וְהַפְנֵנָה בְּכָה שָׂרָה בְּזִמּוֹן שֶׁמִּשְׁעַת הַפֶּסֶטִירָה עַד שֶׁיָּבֹאוּ לָמָן עָזוּ, הִוּוּ יִפְרְדוּ, אֲבָל שָׁם יִפְגְּשׁוּ יַחַד וְיִתְעַנְּגוּ לְנֶצַח, עוֹד אֶפְשָׁר לִפְרֹשׁ, שְׂמֵאֲחֵר וְנַעֲמִי הַפְּצִירָה בַּה מֵאֵד לְחִזּוֹר לַעֲמִיָּה, רות הַשִּׁבְיָה לַה, "הַמֵּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ", כְּלוֹמַר שֶׁהַפְּרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ הוּא דָּבָר הַשְׂוֶה לַמֵּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֲמֹר רַבִּי טְרַפּוֹן לְרַבִּי עֲקִיבָא, כִּי כָל הַפְּרִישׁ מִמָּה כְּפֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים (מְוִשִׁין טו, כ).

בְּעוֹלָם, שְׂלֹכֵן בְּעֵז הַבַּיִת בִּן מְרִוֵת וְהַשְּׂאִיר בְּכָה שָׁם לְמַחְלוֹן, שֶׁאֲמִירוֹ זֶה הַבֵּן שֶׁל אִשְׁתּוֹ שֶׁל מַחְלוֹן (ע' רַש"י רות ד ט).

פה נקי

וְאוֹתוֹ גּוֹאֵל שְׂלָא רְצָה לְשִׂאת אֶת רות הַמְּוֹאֲבִיָּה, מִפְּנֵי שֶׁשְּׂעָה וְסָבַר שֶׁגַם מוֹאֲבִית אֲסוּרָה לְהַתְּגַוֵּר (רַש"י רות ד ט), לֹא נִזְכָּר שְׂמֹו בְּנִבְיָא אֱלָא בְּכַנּוּי "פְּלוֹנֵי אֱלֹמוֹנִי", לְלַמְּדֵנוּ, שֶׁגַם פְּאֶשֶׁר רוֹצִים לְסַפֵּר מַעֲשֵׂה שְׂאֵרָה וּבִתּוֹף הַמַּעֲשֵׂה שְׁנֵים פְּרָטִים שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁהַתְּנַהֲגוּ שְׂלָא כְּרַגְוּ, כְּפְלוֹנֵי אֱלֹמוֹנֵי שֶׁשְּׂעָה לְפִלּוּמוֹדוֹ וּמְחֻמּוֹת כֵּן בְּפֶטַל מְצוֹת: יְבוּס, מִן הַרְאִי לְכַסּוֹת אֶת שְׂמוֹתֵם וְלֹא לְהַזְכִּיר אוֹתָם.

מתיקות החשבון נפש של נעמי

שֶׁאִם הֵיחָה מִחֻזְקָת אֶת בַּעֲלָה שְׂלָא יֵצֵא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּזִמּוֹן הָרַעֲב, אֱלָא יִשְׂאָר עִם הָעַם וְיִצְטַעַר בְּצַעֲרָם וְיִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הֵיחָה יְכוּלָה לְהִבָּא מִמְּנוֹ אֶת שְׂשִׁילַת בֵּית דָּוִד, שְׂהַרִי אִם הִיא הַצְּלִיחָה לְחֻזַק אֶת רות וְעַל יְדֵי הַחֻזַק שֶׁגִּרְמָה לַה זְכָתָה רות לְהִבָּא אֶת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, אִם כֵּן, כָּל שְׂכָן שְׂהִיא יְקָלָה לְחֻזַק אֶת אֲלִימְלוֹף בַּעֲלָה שְׂהִיא מִצְדַּע הַיְהוּדִים וְלְהִבָּא עִמּוֹ אֶת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד.

וְלִכֵּן בְּקֶשֶׁה שֶׁיִּקְרָאוּ לַה "מְרָא" שֶׁפְּרוּשׁוֹ 'מַעֲדוֹ' שְׂעַל יָדוֹ מִנְפְּשֵׁים אֶת הַשְּׂדֵה, כְּדִי לְלַמֵּד שְׂהִיָּה בְּכִחָה לְנַפֵּשׁ מִבַּעֲלָה אֶת הַקִּשְׁי שְׂהִיָּה לוֹ לְהַשְׂאָר בְּאֶרֶץ וְלַעֲזוֹר לְנַעֲמִי וְלְחַקְוֹ, וּבְכָף שְׂלָא עֲשִׂיתָה זֹאת, גִּרְמָה לְמוֹתָם שֶׁל בַּעֲלָה וְשִׁנִּי בְּנִיָּה, וְכִמוֹ

בַּתְּמִיחָה, וְאֲמִירוֹ "הַזֹּאת נַעֲמִי"? אֲבָל הִיא אֲמִירָה לְהַם, "אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאנָא לִי מְרָא כִּי הַמֵּר שְׂדִי לִי מֵאֵד", כְּתוּב "מְרָא" עִם א' וּבְאֲרַמִּית 'מְרָא' פְּרוּשׁוֹ מַעֲדָר (שְׂרִיבִין עט), וּמִדּוּעַ בְּקֶשֶׁה שֶׁיִּקְרָאוּ לַה בְּכַנּוּי כָּזֶה?

עוֹד צְרִיף בְּאוּר מִדּוּעַ אֲמִירָה: "אֲנִי מַלְאָה הַלְבָתִי וְרִיקָם הַשִּׁבְיָה ה'", שֶׁבְּכָף נִרְאָה שְׂהִיא תּוֹלָה אֶת הַצְּלִחָתָה בְּעֶצְמָה וְאֶת חֲסְרוֹנוֹתֶיהָ הִיא תּוֹלָה בַּה, הֵיחָ רַאוי שֶׁתִּאֲמַר 'ה' הוֹלִיף אוֹתִי מַלְאָה וְאֲנִי חֲזַרְתִּי רִיקָם'?

מי היא מְיֻשְׁדַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד?

וְנִרְאָה לְבֹאֵר שֶׁמַּעֲרָקָר רַאויָה הֵיחָה מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְבֹאֵר דְּרָף נַעֲמִי בְּעֶצְמָה, וְהַדְּבָר הִיָּה תְּלִי בַּה,

מִמְּגַלַּת רות אֲנִי לְמַדִּים שֶׁהַזְכוּת שֶׁל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שְׂכַתָּה בְּעַקֵּר לְנַעֲמִי, כִּי בַּתְּחִלַּת דְּרָפָה הֵיחָה לַה הַצְּלִחָה גְדוֹלָה וְזָכָתָה לְהַנְשֵׂא לְאִלְמְלוֹף בַּעֲלָה שְׂהִיָּה גְדוֹל הַדּוֹר וְגַם הִי לַה שְׂנֵי בְּנִים שְׂהִיָּה גְדוֹלֵי הַדּוֹר (ב"ב שם), וְאַחַר כֵּן הִיָּה לַה בַּהֶפֶךְ קֶשֶׁה, שֶׁבַּעֲלָה וּלְדוֹיָה נִפְטְרוּ וְלֹא נִשְׂאָר לַה מִהֶם שׁוֹם הַמִּשְׁוֶה וְגַם נַעֲשִׂיתָה עֲנִיָּה, וּכְשֶׁחֲזָרָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם רות הַמְּוֹאֲבִיָּה, הִיָּה לַה מִכָּף בְּזִיּוֹנוֹת גְדוֹלִים וּבְכָל זֹאת הִיא הַחֻזְקָה מִעֲמֵד. וּכְשֶׁרוֹת רָאתָה בַּה אֶת הַאֲמוּנָה הַחֻזְקָה שֶׁיֵּשׁ לַה בַּה, שְׂלָא נְפִלָה בְּרוּחָה גַם לְאַחַר כֵּן הַצְּרוֹת שֶׁפְּקָדוֹ אוֹתָה, רְצַתָּה גַם הִיא לְדַבֵּק בְּדְרָף ה' וְלֹא לְשׁוֹב לְבֵית אֲבִיָּה.

וּכְשֶׁחֲזָרָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רַאוי אֶת הַנְּהַגַת ה' עִמָּה

מתיקות בחירת האמת

בְּצִיּוֹר שְׂבֻכּוֹתֶת הַגְּלִיוֹן: בְּעֵז נִגְשׁ לְחַפֵּה עִם רות כְּאֶשֶׁר מֵאֲחֻרָיו נִמְצָא בֵּית הַקְּבָרוֹת שֶׁל שְׂשִׁים בְּנֵי שְׂנַפְטְרוֹ עוֹמְדִים וּמְתַפְּלָאִים עַל הַנְּהַגְתּוֹ. תוֹךְ כְּדִי שֶׁהֶם מוֹכִיחִים מִהַתּוֹרָה שֶׁבְּעוֹז טוֹעָה, וְאֲדָם אַחַר גַּם מוֹחָה בְּבַעֲזוֹ שְׂהוּא טוֹעָה.

מה היתה טענתם המטעית של אותם למדנים ומינו? דע בעוז שרצון ה' שונה מדעתם?

על כך במאמר: 'מתיקות קבלת התורה בענוה ובמאמר: 'מתיקות ערכם של מעשים טובים'.

בְּצִיּוֹר שְׂלִפְנֵינוּ: לְאַחַר שְׂנַפְטְרוֹ אֲלִימְלוֹף וּבְנָיו, רות וְעָרְפָה חוֹזְרוֹת עִם נַעֲמִי, נַעֲמִי מִצִּיעָה לְהוֹ לְחִזּוֹר לְעַם שְׂלָהוּ. עָרְפָה מִקְבֵּלָת אֶת הַהַצְּעָה וְחוֹזְרַת לַעֲמָה וְאֵלּוֹ רות מִתְעַקְשֶׁת לְלָכֵת עִם נַעֲמִי. בְּרַקַּע אֲנִי רוֹאִים אֶת אֲבִיָּה שֶׁל רות שְׂלוּעָה לַה לַעֲגוֹל גְּדוֹל עַל כֵּף שְׂהִיא בּוֹחֶרֶת בְּחַיִּי עֵנִי וְלֹא בְּחַיִּי עוֹשָׂה.

מה היה הדבר שעורר את לבך של רות לבחר להתגרר?

על כך במאמר: 'מתיקות החשבון נפש של נעמי'.

שאומר רש"י על דברי נעמי: "וזה ענה בי" העיד עלי שהרשעתי לפניו.

ה' הצדיק!

ולכן היא הקרית: "אני מלאה חלמתי", דעו לכם שה' נתן לי את האפשרות להביא בעצמי את שושלת בית דוד לעולם, והראיה לכך היא ש"יריקם השיבני ח"י" שה' לקח לי את בעלי וילדי ואת כל רכוש, היא הראיה שהייתי אמורה להביא את שושלת בית דוד, פי העני והמחסור שלי זועק דרשני.

מדוע גרדתי לכה שפל המצב, ואין זאת אלא מפני שהחמצתי את רצון ה' להביא לפני את מלכות בית דוד.

אם כן נמצא, שאינה תולה את החסרון בה' אלא בעצמה, ובקשה שישנו את שמה מנעמי למר, כדי להיות לברית לדגמא שלא להחמיץ פומתה את ההזדמנויות שה' נותן לאדם, פי לכל אדם ה' נותן הזדמנויות חשובות בימי חייו לעשות ולפעל דברים טובים ולהעמיד דורות קדושים ומברכים.

מתיקות ערפם של מעשים טובים

ומכך עלינו ללמוד קל וחומר, שאם רות שהיתה מואביה, עמדה בנסיון קשה כל כך ולותר על כל תענוגות בית אביה, כל שכן שראוי לנו, זרע אברהם וצחק ויעקב, לעמוד בנסיונותינו הקטנים לעתה ולהתגבר על פתנוי כדי ללכת בדרך ה' ובכה נרזים תיי נצח.

לא להשהות שום מעשה טוב

וכן בכה שבעו כפד את רות והשפיל את עצמו לשאת אותה, אף על פי שהדבר הסב לו בזיונות מאותם שאחזו שמואביה אסורה לבא בקהל, וזה לתי נצח, שפמנוי יצאה כל מלכות בית דוד, ותי'ל אומרים שיום ל' אחר שבעו נשא את רות, הוא נפטר, ומכך עלינו ללמוד שאסור לשהות מלעשות שום מעשה טוב, פי אדם לא ידע מתי יבוא יומו וכמו שאמרתי חז"ל, "שוב יום אחד לפני מיתתך", כלומר, שכל יום עם האדם לשוב בתשובה, שמוא מחר הוא יפטר חלילה.

וכתוב: "ויצבט לה קולי ותאכל ותשבט ותתר", וכתב רש"י שאין דמיון ללשון זה של "ויצבט", ויש לפרש לפי המדרש (רות רבה ה) שאומר שאם בעו היה יודע שהחסד שגמל עם רות יכתב במגלה, היה מאכילה עגלות מן המזנות, שלפי זה יבאר שלשון 'צבט' הוא על שם העתיד, שלבו 'צבט' על כך שהיא רק 'צבט' ונתן לה פמוות קטנה במקום לתת לה יותר.

חסד בעניו ופה

ומכך עלינו להתחזק לגמול חסד ביד רחבה ובעין יפה, פי לעתיד לבא, עתיד מלה המשיח לכתב מגלה אישית על כל יהודי מכל מעשיו והקב"ה חותם על מגלה זו (שם) ובאמת כל חסד שאדם עושה, אפילו אם הוא חסד קטן מאד, הוא יכול לזכות בעבורו לעולם הבא, כמו שרואים מבצע שמעט השעורים שנתן לה נכתבו במגלה, וכל שכן אם הוא גומל חסד ביד רחבה יותר.

לרות היתה נאמנות גדולה לנעמי חמותה, כפי שמכח מנה שפאשר נעמי ציתה עליה ללכת לשדה של בעז על מנת להנשא לו, היא עשתה זאת אף על פי שפוטע הדברים היא אמורה להעדיף להנשא לאדם צעיר ולא לבעז שהיה זקן ופגל לפחות בן שלש מאות שנה (רש"י דברי הימים ב, א), וכפי שאמר לה בעז: "היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים", ועוד, שבכה היא הביאה את עצמה לכלל בזיונות קשים, משובם שבשדה בעז הנערים היו מביאים אותה על שפכה ממואב, ועשתה זאת מנאמנותה לחמותה ולא כפי שיקלה לחפש שדה באפן שלא תתבזה מנה.

וכשפאה לשדה, היא אמרה לבעז שהיא "בקרחה", פי שמעה שישנם הטוענים שאינה מתרת לבוא בקהל, ורצתה להבין האם מה שבעז מכבד אותה, זה מפני שהיא אחוז שמואביה מתרת לבא בקהל, ואכן בעז השיב לה שהגדו לו בנבואה שמואביה מתרת לבא בקהל ה' (ע"פ הרמב"ם).

המעלות מסתרות

ורואים בכל זה, שהקב"ה הסתיר מרות את מעלתה ואת ערפה הגדול, כדי שתהיה לה ענה ונשפלות גדולה, ומפאן חאק גדול עברנו שלפעמים אדם מרגיש חלישות הדעת עם עצמו ועליו לדעת שפאמת הוא אהוב מאד בעיני ה' והחלישות הדעת שיש לו, זה עצמו מעלה עבורו, שעל ידי כן יש לו ענה ובכה הוא רצוי מאד בעיני ה', ורק בעולם הבא הוא יראה את מעלתו האמתית לפני ה'.

וממעשיהם של בעז ורות, אנו למדים כמה גדול פח מעשיו של האדם, שיכול לזכות על דם לעתיד הטוב ביותר בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שרואים שאפילו גויה מואביה פרות, בזכות שהלכה אחרי נעמי במקום לחזר לבית אביה, וכתה להביא את דוד מלכנו לעולם, שפמנוי יצא משיח צדקנו ומנה היא נוחלת חיי עולם הבא באפן הנעלה ביותר.

נצות מתוקות

פשאדם מקום מצות "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", להיות זהיר מפל דבר סכנה שבגידו להזהר ממנו, אזי הקב"ה שומר אותו גם מדברי סכנה שאין בגידו להשמר מהם. וכגון שבגיד האדם להזהר מללכת במקומות סכנה, אבל ישנן סכנות שיכולות לבא עליו גם במקומות שאינם מסכנים, גם אם יקט בקל דרכי הזהירות, וכגון שיכולה לפול עליו מפלע אבנים או שעלול להדרס על ידי נהג מתרשל וכדומה חלילה, ואם ישמר עצמו מסכנות שבגידו להזהר מהן, הקב"ה ישמר אותו גם מסכנות כאלו שאין בגידו להשמר מהן.

מתיקות שיהי

רבונו של עולם, אתה נתת לנו את תורתך הקדושה שפלה פאה להורות לנו את המצוות "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם", אנא ה', זכנו להשפיל ולהבין שאין טוב ומתוק בדרך תורתך הקדושה וגם כאשר נדמה לנו שזכנו מבינים אחרת מהתורה, ובטל את שכלנו ודעתנו לפניך ונהג כמו שנהגו עם ישראל בעת שזכנו לקבלת התורה, שפטלו את דעתם בשפלות לפניך, כמו שאמרת בתורתך: "עם נבל ולא חכם" ובאר התרגום ד'קבלו אורתא ולא חפמו, הינו שקבלו את תורתך ולא הלכו אחר חכמות שוא שהן נגד רצונך, ועל ידי זה ישפע שפע רב לכל בית ישראל, ותשמרנו ותצילנו מכל אסון ופגע, ואה טוב וחסד ירדפנו כל ימי חיינו בעולם הזה ובעולם הבא, ונוקה בקרוב לשמע את קול שופרו של משיח בנאלה השלמה במהרה בימינו, אמן סלה.

והעקר שיעשה את מעשי החסד שלו מתוך עין טובה ואהבה לזאת, ולהחיד הגדול ביותר הוא בתוך הבית, לעזר בביתו בניקיון הבית, שטיפת כלים, ארגון הילדים וכדומה, שיעשה זאת ברוח טובה ובסבלנות ומתוך פכוד לאשה שזוהי סגולה בדיוקה מהאמנות הקדוש רבא לזכות על ידי כך לעשירות (ע"פ רמב"ם).

מתיקות כתיב נעשה ונשמע שבכתלי ביתך!

את מה שהוא לומד, וכתר של 'נשמע' הוא פנגד האשה שעליה 'לשמע' מפעלה דברי תורה ויראת ה'.
ואפשר לומר גם ההפך, שפכת של 'נעשה' הוא פנגד האשה שמשמעת

מובא בפמרא (שפת פח), שבמתן תורה עם ישראל קבלו שני פתרים, פנגד מה שאמרו "נעשה ונשמע", ונראה לבאר ששני הפתרים הם פנגד האיש והאשה, הפתר של 'נעשה' הוא פנגד האיש שעליו 'לעשות' ולקיים בביתו

לבעלה ב'מעשי' ידיה', וכל 'מעשי' ידיה' לבעלה. וכתר של 'לשמע' הוא נקגד האיש שעליו 'לשמע' את דבר ה' ו'לשמע' קסבלנות את דברי אשתו.

מתנת הפתה

ועל האדם לשים פתה על ראש אשתו, הינו להמליך ולכבד אותה, כרבי עקיבא שפבד את אשתו ונתן לה את הפתה והקבד על כל התורה שלמד ונלמד את תלמידיו, ואף במוחש נתן לה 'ירושלים של זהב' בראשה, פי 'ירושלים' מסמלת על 'יהא שלמה' ורבי עקיבא רמז בירושלים שעל ראשה של היתא שמיום שרכש מהתורה, היא בזכותה.

כה כל אדם צריך לכבד את אשתו, מפני שיש

לה בטבעה את מעלת התמימות והקרה לרצון ה', מה שאין בו כמותה, וכשיבדה ויכל לרכש ממנה את מעלותיה הטובות, ובכך יזכה לכתרה 'נעשה ונשמע' - להיות בגדר 'שמע', לקבל מאשתו ומחבריו מעלות טובות שאין בו ולזכות 'לעשות' את רצון ה'.

לא להפסיד את הפתרים

ואם אינו ממליך אותה ואינו מכבדה, גורם בכך שזנלחים מפניו שני הפתרים, כי שוב אינו לומד דרשה את התמימות וההכנעה לרצון ה', וכמו שהיה בחטא העגל, שפיון שעם ישראל חטאו בחטא העגל על ידי שלקחו את הנזמים שפאגוני ונשותיהם ובנותיהם בעל פרון (דעת אגנים שמות לה כב), לכן הקב"ה לקח מהם את הפתרים, להראות

שיהיה שפלו בחטא העגל היתה מפני שלא העריכו את נשותיהם, שהרי אם היו מעריכים אותן, היו שומעים בקולן, שהן טענו שמעשה העגל הוא מעשה רע ושלילי, והיו יצלים על ידן מחטא זה, אבל מפני שהם לא נתנו לנשותיהם את 'הפתה' והקבד הראוי להן, ונקשלו בעגל, כמו שהיה מוכח ממה שארע בפעל, שפדי לחטא בעגל הם פרקו מעליהן את 'פתה הנזמים' שפאגוניהן.

ולכן הקב"ה נטל מהם את הפתרים, כמו שפכתוב: **"ויתנצלו בני ישראל את עדים מחר חורב" והפתרים נקראו 'עדים' שפרשו כתשית (עי' פסיקתא רבתי'),** פי כיון שלא נתנו את הפתה לנשותיהם ולהפך הם נטלו מהן את פתה הנזמים וחסאו בעגל, לכן ללקחו מהם פתרי נעשה ונשמע שגם הם תכשיתו.

בית עראי לשכינה?!

חיל שנתן לו ה' שהיא נקראת השכינה שפביתו, הרי שפכה הוא מרחיק את ה' מלשפן בתוכו, ועל כן על האדם להתאמץ להתחבר לה' וללכת בכל דרכיו וכבר קאמו בפקר ממשותו, בעת שהוא עוסק בהכנות הבקר כמו רחיצת פניו, שחצוה השנים וכדומה, יחשב על הבורא ויתבנה, ועל הפקלית שאלהה היא יגיע בעולם הבא.

וכעין פרוק המשפן, בכל פעם נצטוונו בהג הסכות 'צא מדירת קבע ושב לדירת עראי' ומכה אנו נזכרים שהעולם הזה עראי ושתקליתו היא לקנות בכל יום חיי עולם הבא, ובזוה"ק מובא שהספה היא סוד 'בינה אמה עילאה שפסוככת על בנינה', ויש לפרש זאת בפשטות, שכל מעשה טוב שאדם עושה בעולם הזה הנמשל לספת עראי, נבנה על ידי זה מעליו סכה שהוא 'בנינים' [מלשון בינה] של שפר לעולם הבא.

משפנו של הקב"ה הוא עראי, שהוא פככול נודד בכל פעם ושוכן אצל האדם שפאווה זמן דבק בו 'תבנה בענה, כמו שכתבו: 'אשכחו ואת דפא', וה' חפץ שיהיה לו משפן במקום קבוע.

ולכן דוד בקש לבנות את בית המקדש, שיהיה לה' בית קבוע שבו הוא ישרה את שכינתו תמיד, אבל בפדירה 'צנה לבנות את המשפן שהוא היה אהל עראי, כדי ללמדנו שהעולם הזה שאנו נמצאים בו הוא עולם עראי, אבל דוד מלכנו עשה בית מקדש קבוע, כדי לכבד את ה' וללמדנו שאף ה' צריך לעבד בעקביות ולא בגדר עראי ופקראי.

איך אבנה בלכבי משפן לה'?

על כל פנים, בימי הגלות, שהקב"ה שוכן אצל מי שפאמן אליו, צריך לדעת שאדם שאינו שומר את עיניו בקדשה ואינו שומח בחלקו, כגון פאשת

"ונשא את ידעת המשפן ואת אהל מועד" כפרשתנו אנו קוראים על נשיאת המשפן על ידי הגוים, וצריך באור מדוע בני את המשפן באפן שהיו צריכים לפרקו ולחברו בכל פעם מחדש, לכאורה היו יכולים להתקין מתחת הקרשיו עגלות ולהסיעו עמקם בעת הפסעות בלי להצטרף לפרקו?

להבין זאת נקדים מעשה שספר לי אברה שפבננו מגוריו ארעה מפלת (הספור המלא הבא בגליון זה בפדור 'מתיקות הסיים' בשפת שפכרה), וגלו שגם ביתו לא בניו פראוי ולכן נתנו צו הריסה לביתו ופנו אותו החוצה, וכעת הוא נודד מבית לבית ובכל יום הוא מתארח בבית אחר, הואיל ואין לו בית משלו.

אמרת לו שהדבר מעורר אותנו להתבונן בכך שגם לקב"ה אין בית, ובזמנים אלו של הגלות,

חדושים מתוקים

- א. מה מיוחד ברות שדוקא ממנה לומדים דיני גיור ולא מיתרו ומשארא הגרים שבתנ"ך?
- ב. במה נעמי היתה צריכה להתנהג כמעדר ומה נגרם על ידי שלא עשתה זאת?
- ג. איך רות מלמדת אותנו לעמוד איתנים בניסיונות ובקששים שלנו?
- ד. מדוע פתרי נעשה ונשמע נקראים תכשית?

התשובות מונחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו קול מתיקות: **073-313-4395**. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הזוכה מפרשת בחוקות: יצחק גרשון גוטליב, בית שמש

ישוב דעת

הנזיר מגדל את שערותיו ואסור לו לשנות יין, ויש לפרש את הקשר בין המצוות הללו, שפכיון שגדול השער אצל הנזיר הוא עבודת קדש, שהנזיר מתבונן בכל חסד שה' עושה עמו, גם אם הוא קטן כחוט השערה, וכן הוא מודה לה' על כל שפירה ושפירה שנותן לו ה', שיש בשערות מעלה גדולה לאדם, שעל ידן מראה האדם מפא ובלעדירה מראהו בכי רע, ולכן באותו זמן אסור לו לשנות יין, כדי שלא תתבלבל דעתו על ידי תינו, אלא יהיה לו ישוב דעת להפיר חסדי ה' שעליו, ומפאן יש לנו לקח מתוך שפשאדם עוסק בתורה ובעבודת ה', יהא לשמור על ישוב דעת, כדי שלא תתבלבל דעתו ויפסיד את המקונו.

המשך מתיקות הניסים
אחיו ממש לא הבין נתן את הפתרים של אחיו לשדכניות עם כל הפתרים הנכונים שלו על מנת לחפש לו שדוך שמתאים לנתונים שלו, ומי איפה בא ועשה כאן את המרמה הזאת?... אחיו עשה ברור מקיף מה ארע כאן, עד שהתבררה הטעות שארעה מעיקרא, שהתכנון להציע מושקוביץ אחר והציעו את המושקוביץ הזה.

אבל כעת התבררה שהכל מאת ה' והטעות היתה מן השמים, כי שני צדדי השדוך ראו שמתאים להם לבנות יחדיו בית ב'ישראל על אף שהשדוך הצע כככול ב'טעות' גמור, וכה נסגר ה'ווארט' בשעה טובה ומצלחת לשמחת המשפחות, עם חזיק עצום באומנה וביד ה' המשגחת בעולם.

א. י. י. בית שמש